

STRAND KOMMUNE

Utkast til Strategisk Næringsplan

Strand Kommune 2023-2027

INNHOOLD

1.	INNLEDNING	4
2.	FORANKRING I KOMMUNEPLANEN FOR STRAND (2019-2035)	5
3.	NÆRINGSLIVET I STRAND – EN KORT BESKRIVELSE	8
4.	ATTRAKTIVE STRAND KOMMUNE	12
4.1	HVOR ATTRAKTIV ER STRAND KOMMUNE FOR NÆRING OG BOSETTING?	12
5.	FORENKLET SWOT-ANALYSE FOR STRAND SOM ATTRAKTIV NÆRINGSKOMMUNE	16
6.	FORSLAG TIL HANDLINGSPLAN FOR STRATEGISK NÆRINGSPLAN (2023-2027)	18
6.1	FORANKRING I KOMMUNEPLANEN	18
6.2	FORSLAG TIL PROSJEKTER SOM ANBEFALES IVERKSATT I PERIODEN	19
7.	OPPSUMMERING	23
8.	VEDLEGG OG DOKUMENTASJON	24
8.1	RAPPORTEN FRA TELEMARFSORSKNING	24
8.2	INNSPILLSRUNDEN AKTØRINVOLVERING	24
8.3	UNDERSØKELSEN VIA NÆRINGSFORENINGEN SINE MEDLEMMER I STRAND	24
8.4	DIALOG OG INNSPILLSMØTE MED UT UTVALG AV NÆRINGSAKTØRENE (OKT. 2022)	28
8.5	INNKOMNE INNSPILL FRA ARBEIDSGRUPPE	28

UTKAST TIL STRATEGISK NÆRINGSPLAN FOR PERIODEN 2023-2027

1. Innledning

Hvordan skal Strand bli den mest attraktive kommunen, for næringslivet så vel som å tiltrekke seg nye innbyggere?

Dette er det store og overgripende spørsmålet planen prøver å ta fatt i, vinklingen er vel forankret i gjeldende kommuneplan.

De kommunene som vinner framover er de som i tett samhandling med eksisterende næringsliv klarer å skape vekst ut fra det grunnlaget de har, samtidig som de partene sammen arbeider kontinuerlig for å tiltrekke nye arbeidstakere og innbyggere.

Dette har vært grunnpilar i arbeidet, som har fått god respons underveis i dialog og forankringsfasen for planen.

Å drive næringsutvikling er ikke noen lovpålagt oppgave for en kommune, slik at alle må finne sin modell for samhandling med eksisterende næringsliv og tiltrekking av nye aktører.

Dette er blant annet sett på i:

[NOU 2020: 12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn](#)

Noen av kommunenes mest sentrale oppgaver er å utvikle og forvalte lovpålagte velferdstjenester til innbyggerne. Dette er tjenester som dekker grunnleggende behov for alle innbyggere, og som de skal ha tilnærmet lik tilgang til uansett hvor de bor i landet. Samtidig er det forskjeller i kvaliteten på tjenestene som tilbys (Førland & Rostad, 2019).

Andre forhold, som servicetilbud, kulturtilbud, by- og stedsutvikling og boligmarkedet, kan ha stor påvirkning på om innbyggere og bedrifter velger å etablere seg i et lokalsamfunn eller ikke. Mange kommuner bruker ressurser på å utvikle mer attraktive lokalsamfunn, men er ofte avhengige av et tett samarbeid blant annet med næringslivet. Små kommuner kan ha spesielt god nytte av samarbeidet ettersom de små kommunene ofte mangler de ressursene og den kompetansen private aktører og bedrifter kan tilby.

2. Forankring i kommuneplanen for Strand (2019-2035)

Strand sin overordnede målsetting er å være Rogalands mest attraktive kommune for bosetting og næringsetablering (kommuneplanen 2019-2035).

«Kommuneplanens samfunnsdel er lagt på et tverrfaglig og overordnet nivå for kommuneplanperioden 2019 – 2035 er det definert følgende strategiske mål:

- 1) Strand har en sunn økonomi som fremmer bærekraftig vekst og en god samfunnsutvikling
- 2) Strand er et lavutslippssamfunn som er sikkert og trygt å bo i
- 3) Strand har et inkluderende lokalsamfunn med høy livskvalitet for alle
- 4) Strand er Rogalands mest bosteds- og næringsattraktive kommune

Bærebjelkene for samfunnsutviklingen i Strand mot 2035 skal være folkehelse, bærekraftig økonomi, attraktivitet og klima. All planlegging og aktivitet skal være med utgangspunkt i disse temaene. For å lykkes med dette vil samskaping og innovasjon være viktige arbeidsmetoder på tvers av temaene.

Fremtidens kommune vil gå fra å løse oppgaver for innbyggerne, til å løse oppgaver sammen med innbyggerne og hvor innbyggerne i større grad løser oppgaver selv. Dette krever en kulturendring knyttet til hva kommunen skal være for hvem, ikke bare i kommuneorganisasjonen, men også blant folkevalgte, næringsliv, innbyggere, tjenestemottakere og frivillige.

Strand har vært en vekstkommune med høy historisk befolkningsvekst over landsnittet. Det tror vi vil fortsette. Kommunen har i dag en ung befolkning som gir godt grunnlag for et fortsatt sterkt fødselsoverskudd. Strand opplever en positiv utvikling hvor flere av ungdommene tar høyere utdanning, som er positivt for utviklingen av lokalsamfunnet, men som samtidig vil bidra til å redusere det fremtidige fødselsoverskuddet noe.

Siden 2011 har Strand kommune vært en attraktiv bostedskommune med bedre netto innflytting enn forventet. Veksten har vært drevet blant annet av høy boligbygging, vedtak om bygging av Ryfast og innvandring.

I en periode hvor regionen har vært igjennom et tøft arbeidsmarked har Strand kommune gjort det bedre enn de strukturelle forholdene skulle tilsi og vært attraktiv som bosted. Telemarkforskning estimerer at Ryfast alene representerer en ekstra befolkningsvekst på 0,3%. Disse forholdene gjør at Strand kommune fortsatt har tro på høy befolkningsvekst og legger til grunn en gjennomsnittlig årlig vekst på 1% for planperioden.

Viktige prinsipper for å oppnå den ønskede utviklingen ble definert i Strand 2050 til at:

- Vi har en fremtidstro og en optimisme som gjør at vi våger å satse mer.
- Vi styrker handlingskraften gjennom overordnet styring og helhetstenking.
- Vi er aktive og innovative.
- Vi etablerer gode samarbeidsformer med viktige aktører i samfunnet (næringslivet, tjenestemottakere, frivillige).
- Vi skaper engasjement gjennom involvering og deltakelse.

Disse prinsippene harmonerer godt med de definerte bærebjelkene for utviklingen av Strand samfunnet og er grunnleggende prinsipper for hvordan vi som samfunn skal arbeide fremover med utviklingen av Strand samfunnet.

Attraktivitet skaper vekst som gir et økonomisk handlingsrom, men krever kontinuerlig arbeid. Ingen kan gjøre alt alene, men alle kan gjøre litt. Sammen møter vi fremtidens utfordringer og muligheter i Strand samfunnet, hvor økt medvirkning og samskaping ligger til grunn for tjeneste- og samfunnsutviklingen. En attraktiv kommune ivaretar alle innbyggere og fremmer god folkehelse. Målet er konsentrert rundt fokusområdene attraktivitet, samskaping, helse i alt vi gjør og bærekraftig økonomi.

Ønsket befolkningsvekst for planperioden kommer ikke av seg selv, men forutsetter kontinuerlig arbeid fra alle aktører i samfunnet; kommuneorganisasjonen, folkevalgte,

innbyggere, frivillige og næringslivet. Attraktivitet skapes gjennom faktorene vist i figuren til venstre. Gjennom konkrete prosjekter som skiller oss fra andre kommuner, skaper vi x-faktorer som gjør oss attraktive. Disse må videreutvikles og stadig fornyes. Det er nødvendig å jobbe med alle faktorene for å ha en positiv attraktivitet for næring og som bosted. Det som er attraktivt for boende er også attraktivt for besøkende.

Det er viktig at vi jobber sammen, har tillit til hverandre og drar i samme retning. Aktørens rolle i samfunnsutviklingen må synliggjøres. Vi ønsker innbyggere og brukere som aktivt deltar i utviklingen av eget lokalsamfunn. Det å engasjere seg skal ha en verdi i seg selv. Involvering skaper engasjement, tilhørighet og eierskap, avdekker behov og bidrar til å utvikle mer treffsikre løsninger. Kommunen vil i langt større grad innta rollen som fasilitator.

FIRE KATEGORIER AV ATTRAKTIVITETSFAKTORER

AREAL OG BYGNINGER	Tilrettelegge attraktive arealer for boliger, næringsvirksomhet og handel. Stimulere til bygging av boliger og attraktive næringsbygg. Næringshager.
AMENITETER	Skape nye attraksjoner, tilbud, forbedre kommunal service, bedre tjenester til næringslivet, aktiviteter og kultur, kafeer og møteplasser, liv i sentrum.
OMDØMME	Skape et positivt bilde av stedet, bli vurdert som et sted å flytte til, et sted å besøke, et sted å etablere bedrift.
STEDLIG KULTUR OG IDENTITET	Lokal identitet, samarbeidsånd, optimisme, risikovilje, investeringslyst, interesse for å være med å utvikle stedet.

Steds- og næringsutvikling er sentralt for å videreutvikle Strand som en attraktiv kommune å bo i, arbeide i og besøke. Jørpeland by og Tau tettsted utvikles med utgangspunkt i hvert steds særegenhet. Kulturhistorien er viktig for å skape identitet og stolthet for innbyggerne

og for å utvikle reiselivet. Jørpeland er kommunesenteret og utvikles til en småby med urbane mønster og tilbud. Det innebærer et levende sentrum med plass til alle og mer enn bare handel som aktivitet. Samtidig ivaretar vi potensialet i kommunestørrelsen hvor mange kjenner mange og sentrum fungerer som et samlingspunkt. Resultatet av og føringene gitt i Strand2050 er viktig i dette arbeidet.

Strand videreutvikler sine fortrinn ved å tilby boområder som passer ulike behov, med nærhet til naturen hvor både det grønne og det blå inngår. Vi skal fortette i og nær Jørpeland og Tau, inkludert langs kollektivaksen R13. For å tilby et variert botilbud, tar vi hele kommunen i bruk. På denne måten vil kulturlandskapet og bostedene i tettstedene og grender bli tatt vare på og vedlikeholdt. Et viktig element for å redusere effektene av eldrebølgen er å være attraktiv for småbarnsfamilier og unge i etablererfasen.

Utvikling av lokale arbeidsplasser er viktig for å være attraktiv som bosted. Det forutsetter gode rammebetingelser for næringslivet hvor tilgang på areal er sentralt. Nye arbeidsplasser skapes som følge av vekst i eksisterende næringsliv og nyetableringer. Sentrale næringer er turisme, marin, industri, teknologi og jordbruk.

3. Næringslivet i Strand – en kort beskrivelse

Næringslivet er i utvikling og er vel plassert for å kunne ta del i omstillingen som samfunnet går gjennom nå.

Et særtrekk i forhold til resten av Stavangerregionen og ytre Ryfylke er at bedriftene i Strand produserer varer i større grad enn tjenester. Strand har en forankring både i Ryfylke og som en velintegrert del av Stavangerregionen, noe som er blitt tydeligere etter Ryfast åpnet.

Andre observasjoner:

- Næringslivet i Strand har en mindre avhengighet til energisektoren enn andre kommuner i Stavanger regionen.

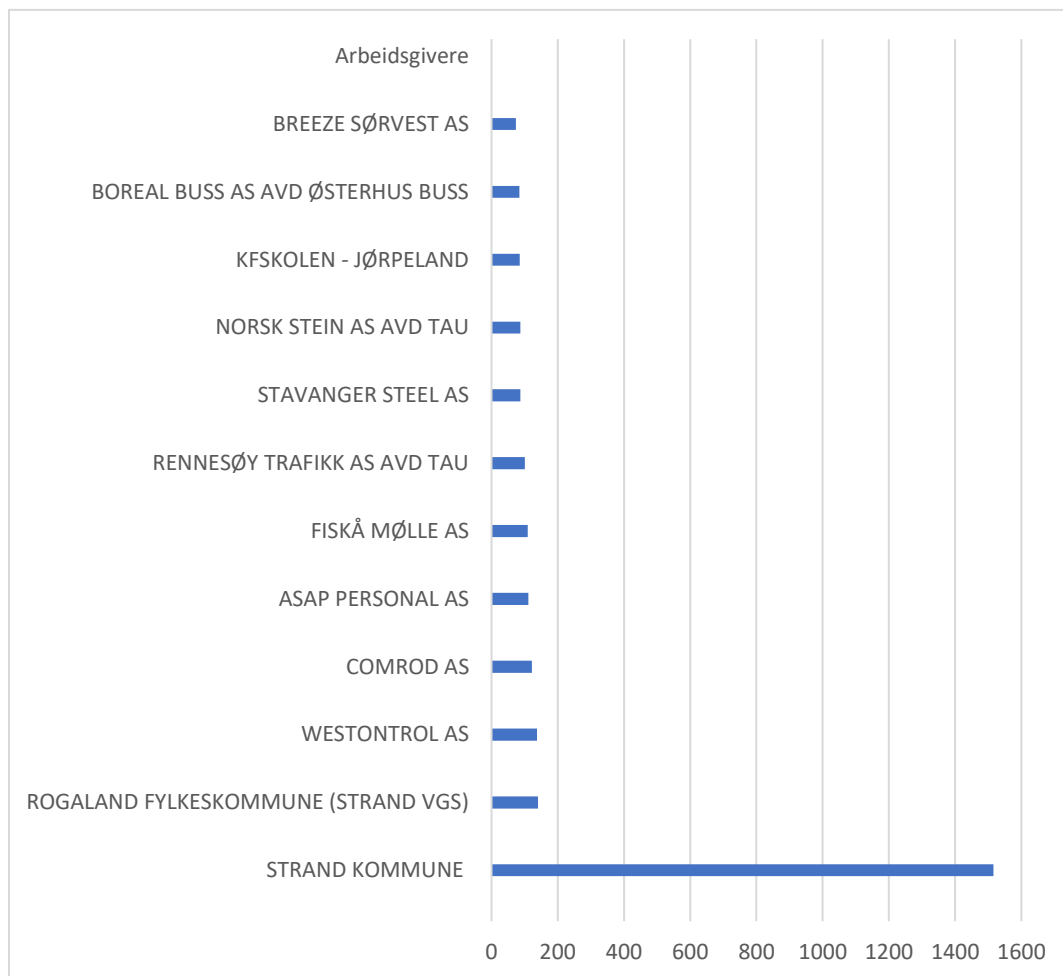
- Kommunen har en større andel produksjonsbedrifter enn ellers i regionen (Eksempelvis: Fiskå Mølle, Vestkorn, Westcontrol, Norsk Stein, Comrod, Nordic Roads).
- Samarbeidet mellom Strand VGS og næringsaktørene er usedvanlig godt (havbruk med visningskonsesjonen og samarbeidet med Sørskår Mekaniske Verksted/Comrod).
- De fleste bedriftene er eid av lokale, og har lokal ledelse.

Næringsaktørene er i stor grad lokalisert i 4 områder av kommunen:

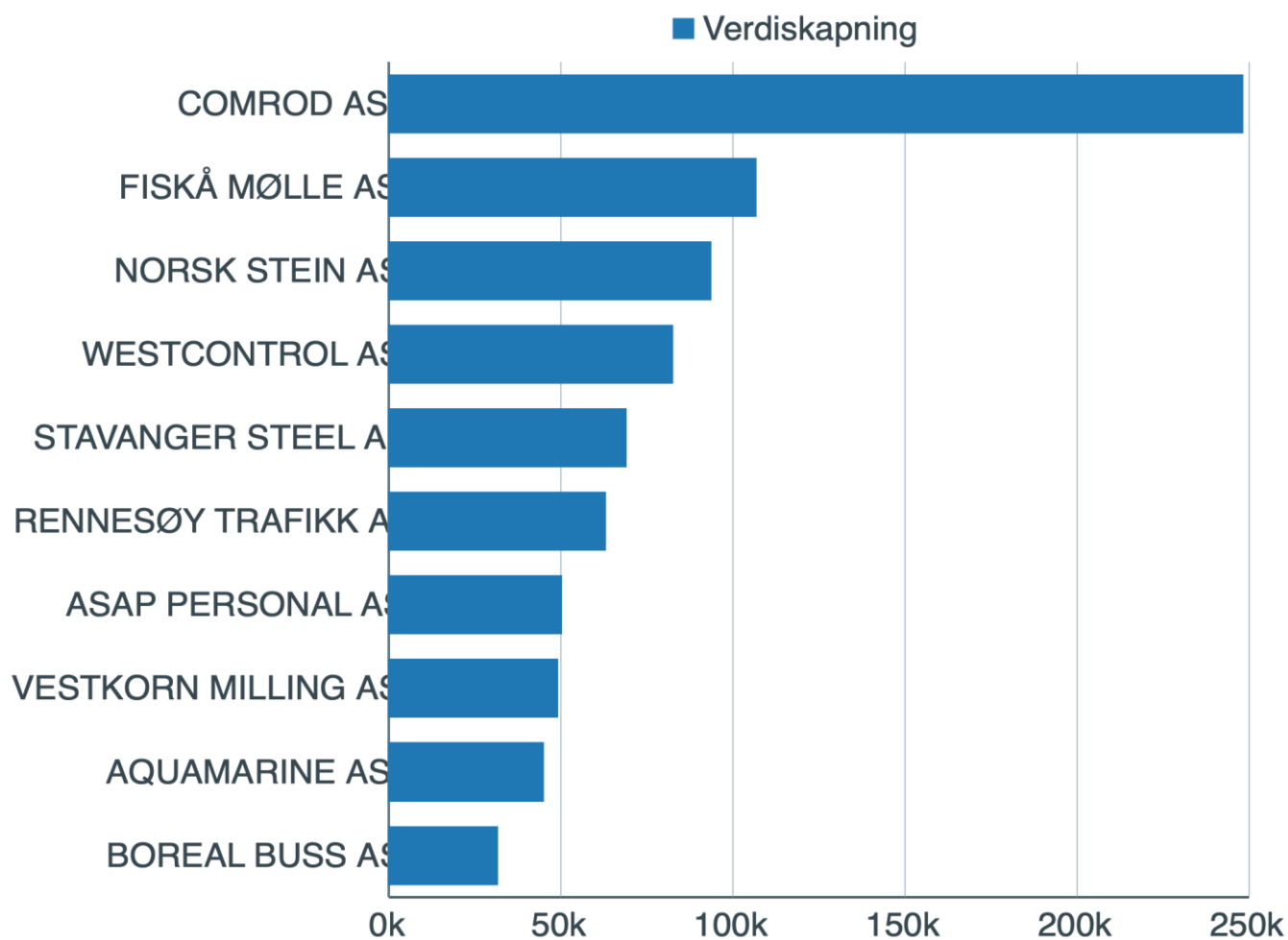
1. Fiskå med mølle og forproduksjon. Her foreligger det også planer om landbasert oppdrett av laks. Dette er en viktig milepæl og mulighet for Strand. Fiskå ligger også an til å få et av landets første produksjonsanlegg for Hydrogen.
2. Nordmarka huser ett av landets største steinbrudd, ei travel havn. Og høyteknologiske bedrifter som Westcontrol. Tau Autonomy Center som testområde for autonome teknologier både i hav- og luftrommet og er unikt i nasjonal sammenheng.
3. Tau sentrum er blitt trukket mot Krossen med skoler, kirke, handelssentrum og industri. Med Vestkorn og Comrod/Sørskår Mekaniske som ledende og unike bedrifter.
4. Jørpeland med kommunesenterfunksjoner og et variert utvalg av bedrifter og fortsatt aktivitet ved smelteverket.

I planarbeidet har vi tatt utgangspunkt i å ha dialog med de største arbeidsgiverne og de bedriftene som har størst verdiskaping.

De største arbeidsgiverne i Strand:

De største bedriftene målt på verdiskaping:

4. Attraktive Strand kommune

4.1 Hvor attraktiv er Strand Kommune for næring og bosetting?

Telemarksforskning har levert regionale attraktivitetsanalyser i en årrekke og utarbeidet også en for Strand i april 2022.

Analysene søker å finne ut mer om hva som kan være årsakene til at enkelte kommuner lykkes bedre enn andre, via parametere som:

- Hvorfor vokser noen steder mens andre krymper?
- Hvordan har næringsutviklingen variert mellom ulike steder?
- Hvilken utvikling kan vi forvente framover?

I de regionale analysene beskriver vi og analyserer utviklingen i et område med hensyn til viktige utviklingstrekk: Arbeidsplasser og sysselsetting, befolkning og demografi, næringsutvikling og attraktivitet.

Telemarksforskning forsøker med sin modell å beskrive og forklare drivkreftene bak utviklingen i norske kommuner og regioner, og utarbeider scenarier for framtidig utvikling. Analysene gjøres på forskjellige geografiske nivå, som fylker, kommuneregioner eller enkeltkommuner. De regionale analysene er et nyttig verktøy for å følge og analysere utviklingen over tid, og vurdere framtidige utfordringer og utviklingsmuligheter.

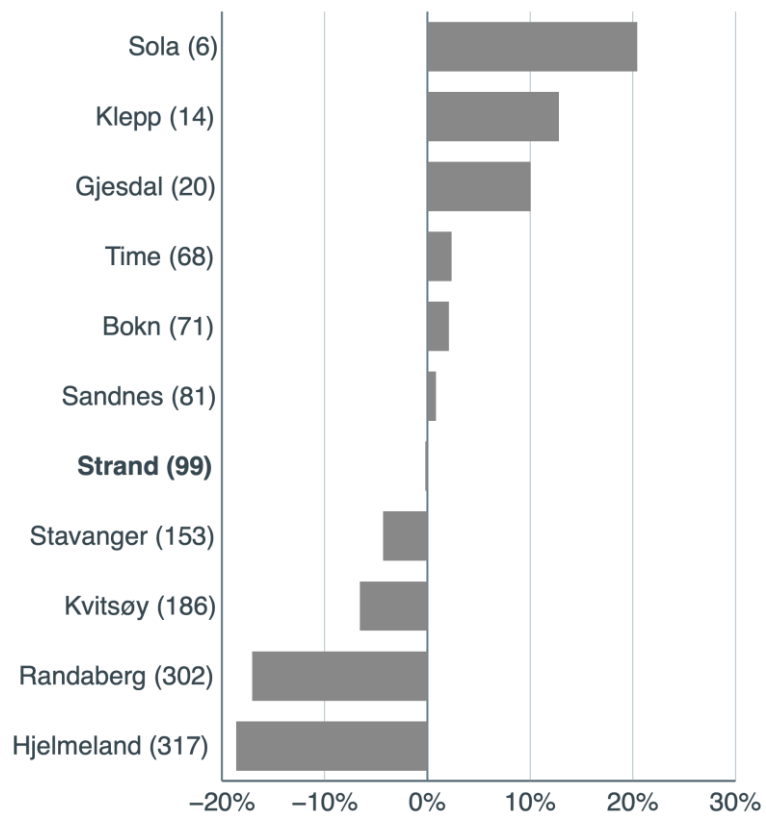
Analysene brukes derfor av kommuner og andre aktører som grunnlag for samfunnsplanlegging og utviklingsprosesser både på kommunalt og regionalt nivå.

Arbeidsplasser

Det var 3 218 arbeidsplasser i næringslivet i Strand på slutten av 2021. Det er langt flere enn det var i 2000, da det var 2 278 arbeidsplasser i næringslivet i kommunen.

Det har altså vært ganske sterk vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet. I det offentlige var det 1 456 arbeidsplasser i 2021, en god del flere enn i 2000, da det var 1 036 arbeidsplasser. Samlet sett har det vært en sterk vekst i antall arbeidsplasser.

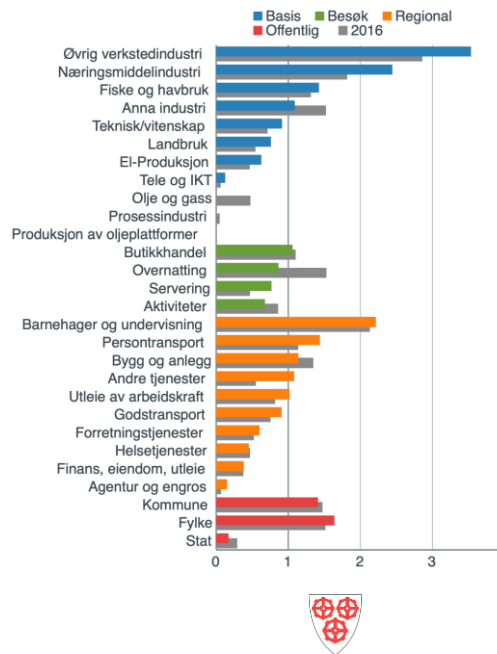
Plassert som 99 av norske 356 kommuner vedr arbeidsplassvekst. Nr 7 i Rogaland på % vekst.

Bransjestruktur i Strand

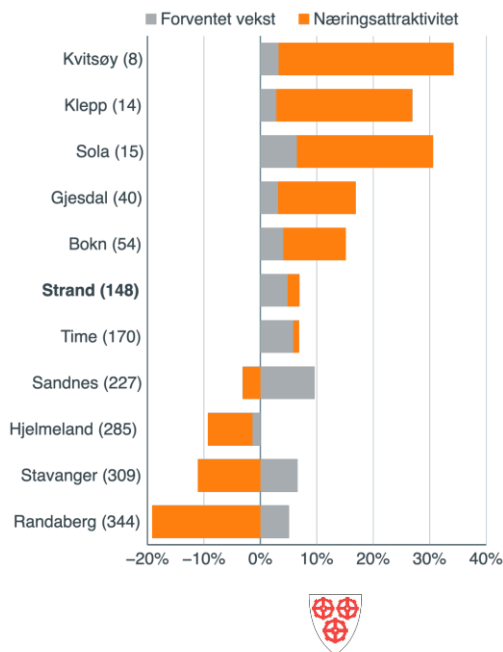
Strand har sine største bransjer er på verkstedindustri og næringsmiddelindustri. Disse to bransjene har også blitt relativt større i den siste femårsperioden. Bransjen barnehager og undervisning er også relativt stor i Strand. Det tyder på at det er en relativt stort innslag av private sektor i denne bransjen. Næringslivet i Strand har hatt en bedre vekst i antall ansatte enn forventet siden siden 1. kvartal 2020, altså både i første og andre fase av koronaperioden.

Næringsattraktivitet

Teorien er at arbeidsplassveksten i næringslivet på et sted blir påvirket av to strukturelle forhold: bransjesammensetningen og befolkningsveksten. Befolkningsveksten påvirker arbeidsplassveksten i næringslivet. Områder med høyere vekst i folketallet enn gjennomsnittet vil få vekstimpulser til bedrifter som har et lokalt marked. De bransjene som blir påvirket av befolkningsveksten er handel, servering, bygg og anlegg, private barnehager og skoler og private helsetjenester. Effekten av lokale forhold fanges opp av begrepet næringsattraktivitet

Strand er nr 6 i Rogaland målt på denne måten Faktisk vekst i antall arbeidsplasser siste 10 år er 6,9%

Pending

Antall personer som pendler ut fra Strand har økt fra 1 962 i 2000 til 2 652 i 2021. Antallet som pendler inn til Strand er mye lavere og har også økt mye mindre. Det var 703 personer som pendlet inn til Strand i 2021.

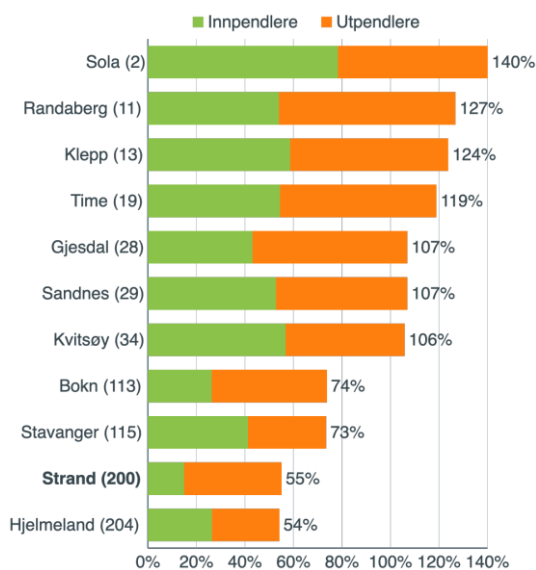
Strand har 1 949 flere personer som pendler ut enn som pendler inn. Det er altså et underskudd av arbeidsplasser i kommunen, alternativt et overskudd av folk. Innpendlingen til Strand tilsvarer 15 prosent av arbeidsplassene i kommunen, noe som er ganske lavt. Utpendlingen tilsvarer 40 prosent av de sysselsatte. Foreløpig er Ryfast effekten noe svakere enn forventet.

Topp 3 Innpendling:

Stavanger, Sandnes, Hjelmeland

Topp 3 utpendling:

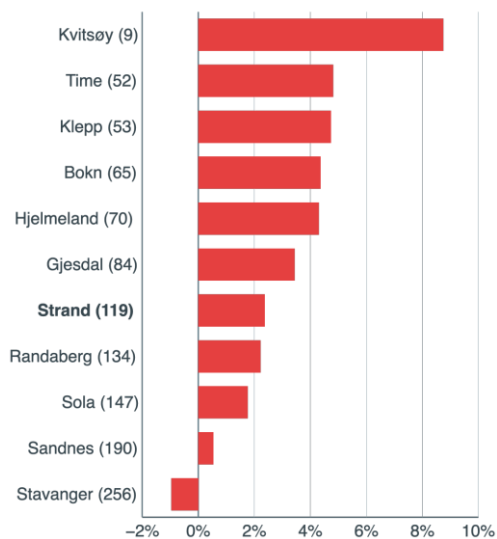
Stavanger, Sandnes, Sola

Befolkningsvekst

Strand har hatt befolkningsvekst i hele perioden etter 2000. Etter 2015 har veksten blitt noe slakere enn før. I starten av 2022 var det 13 268 innbyggere i kommunen. Snitt vekstrate for Rogaland er 29% og for Norge samlet 21%. Rangert som nr 7 i Rogaland.

Innenlandsflytting og innvandring
Strand er rangert som nest best i Rogaland

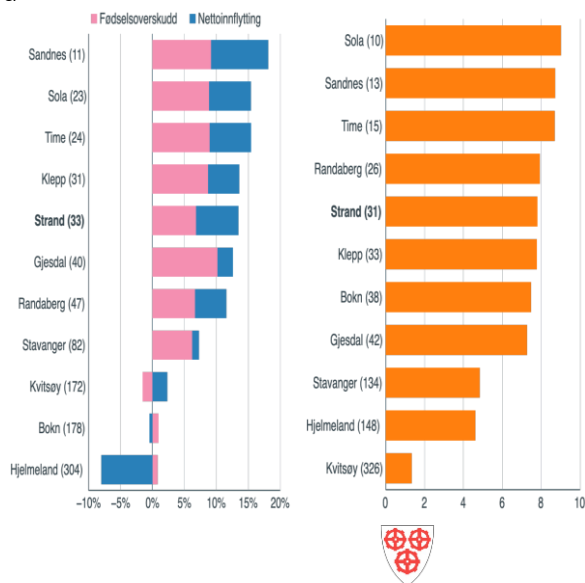

Bostedsattraktivitet og boligbygging i Strand

Bostedsattraktivitet er påvirket av flere forhold. Utviklingen i egen kommune, utviklingen i det regionale bo og arbeidsmarkedet og nasjonale trender.

Strand har en rekke positive faktorer som gjør at de ligger på topp i Rogaland. Med befolkningsveksten som kanskje viktigste faktor. Fødselsoverskudd godt over snittet.

Det har blitt bygget 7,8 boliger per 1000 innbyggere i gjennomsnitt de siste ti årene i Strand. Strand er rangert som nummer 31 av 356 kommuner i landet når det gjelder boligbyggingstakt i den siste tiårsperioden.

Strand har hatt positiv attraktivitet i den siste tiårsperioden. Det har vært positiv attraktivitet både for bosetting og næringsliv. Strand er rangert som nummer 68 av kommunene når det gjelder samlet attraktivitet i denne tiårsperioden. Rangert som nummer to i Rogaland av Telemarksforskning. I 2021 hadde Strand fortsatt positiv attraktivitet både for bosetting og næringsliv.

5. Forenklet SWOT-analyse for Strand som attraktiv næringskommune

Styrker:

- Næringslivet i kommunen er i stor grad eid og ledet av lokalt forankret kapital og personell.
- Kommunen har en rekke flinke og stabile produksjonsbedrifter i medgang.
- Kommunen har en lokal kapitalbase og drivkraft til å utvikle næringslivet videre.
- Det er en tilgjengelig tomtereserve for både bolig og næring – men er det nok?
- Integrrert i bo- og arbeidsmarkedet for Nord-Jæren – Ryfast-effekten kommer nå.
- Kommunen har et godt og bredt skole- og barnehagetilbud.
- Kommunen bedre tilgang på kraft enn på Nord Jæren.
- Kommunen har mindre arealkonflikter enn Nord Jæren.

- Strand VGS framstår som framoverlent og tett på næringslivet.

Svakheter

- Alle arbeidsgiverne i kommunen er SMB-bedrifter.
- Strandbuen er fortsatt litt uklare på om de «mest» hører til Ytre Ryfylke eller en del av bo- og arbeidsmarkedet på Nord Jæren.
- Omdømme – Strand framstår ikke så «spreke», som vi egentlig er.
- Ryfast-prising er et hinder.
- Det er mangel på utleieboliger.

Muligheter

- Det er tilgjengelig areal for både bolig og næring.
- Har muligens noen av de mest attraktive tomteområdene i regionen, tomtestørrelse, nærhet til sjø og natur.
- Kommunen har tilgang på kraft – både i Nordmarka (2024) og på stålverksområdet.
- Ryfast-effekten er ikke utnyttet – Omdømme og rekrutterings prosjekt.
- Mulighet for å få tak i de som har flyttet hjem. Bør bruke slike suksesser for alt det er verdt for å få flere hjem.
- Ringvirkninger fra Wind Works Jelsa – kan være en mulighet for nye etableringer i Strand
- Tiltrekke oss nye produksjonsbedrifter på grunn av næringsklyngen rundt produksjon av elektroniske produkter.

Trusler

- Markedet butter for produkter fra eksportbedriftene i Strand (Comrod, WestControl mfl).
- Ryfast prisene går opp.
- Får ikke rekruttert bedrifter eller arbeidskraft.
- Forsinkelser i framføring av ny kraft.

6. Forslag til handlingsplan for Strategisk Næringsplan (2023-2027)

6.1 Forankring i kommuneplanen

Strategiske mål med Næringsplanprosessen, fra samfunnsdelen i kommuneplanen 2019-2035. Hvordan svarer vi ut med en handlingsplan for næring som henger sammen med kommuneplanen?

1. Etablere gode samarbeidsformer med viktige aktører i næringslivet
2. Skape engasjement gjennom involvering og deltakelse
3. Vi videreutvikler Strand kommune som en attraktiv arbeidsplass
4. Sammen med næringslivet og utdanninginstitusjoner legger vi forholdene til rette for et innovativt og fremtidsrettet nærings- og arbeidsliv
5. Vi legger til rette for vekst av eksisterende næringsliv og nyetableringer
6. Vi utvikler en kultur for nytenkning og viser gjennomføringskraft
7. Brukerens behov er i sentrum
8. Vi avklarer rammebetingelsene forut for medvirknings- og samskappingsprosesser

Hvordan skal Strand kommune nå disse målene?

- Tilrettelegge for og aktivt følge opp eksisterende næringsliv
 - Tydeliggjøre roller og ansvar
 - Aktiviteter
- Sammen med næringslivet synliggjøre Strand som en attraktiv kommune for næringsetablering og bosetting
- Framstå som en forutsigbar partner i etablerings—og nærings saker
 - Forbedringsområder må identifiseres
- Være i forkant sammen med næringslivet for grønn omstilling og vekst.
- Legge til rette for å ha en langsiktig plan for areal reserver til næringsformål

Utgangspunktet i planarbeidet

Anbefalingen fra kommunedirektøren ved oppstart var, at en revidert næringsplan og handlingsplan skulle være enkel i sin tilnærming og identifisere områder hvor samhandling mellom kommunen og næringslivet vil gjøre en forskjell.

6.2 Forslag til prosjekter som anbefales iverksatt i perioden

Hvilke prosjekt/prosesser anbefales satt i gang og hvordan passer det med de strategiske målene vedtatt i kommuneplanen:

1. Strand Kommune og næringsaktørene bør etablere rutiner og forankre hvordan samhandlingen/dialogen mellom kommunen og næringsaktørene kan optimaliseres.

Dette bør bygge videre på den dialogen som er via næringsforeningen, og etablere et Næringsforum som skal inkludere de største arbeidsgiverne og verdiskaper bedriftene i Strand og representanter fra andre næringer som landbruk, Strand VGS, bankene og NAV Strand. Halvårlige møter kan være en god begynnelse. Dette er et Næringsforum som vil gi utvidet og systematisk dialog mellom næringslivet og Strand Kommune. Flere respondenter har vært opptatt av dette, og det skulle også gi grunnlag for bedret bruker kommunikasjon i forhold til kommunen.

Dette svarer ut de strategiske målene:

- Etablere gode samarbeidsformer med viktige aktører i næringslivet.
- Skape engasjement gjennom involvering og deltakelse.

2. Etablere et felles prosjekt (OPS) for å synliggjøre og promotere Strand enda bedre som attraktiv kommune for bosetting og næringsetableringer.

Eksempelvis som det er gjort i Nordfjord/Haugalandet og for den del i Nord Sverige. Ved eksempelvis å opprette kontakt med og jobbe for, at Strandbuer som har reist ut og jobber andre steder, vil vurdere muligheten for å flytte hjem igjen. Mangel på

tilgang til nye medarbeidere for å kunne vokse, er påpekt av flere og er også den høyest rangerte årsaken som kan hindre videre vekst.

Dette svaret ut de strategiske målene:

- Vi videreutvikler Strand kommune som en attraktiv arbeidsplass.
- Sammen med næringslivet og utdanninginstitusjoner legger vi forholdene til rette for et innovativt og fremtidsrettet nærings- og arbeidsliv.

3. Etablere et prosjekt i perioden for å undersøke hvordan Strand kan bli en foregangskommune vedrørende energibruk og økt energiproduksjon (prosessvarme, vann, sol og vind), og finne mulige pilotprosjekter.

Det bør undersøkes hvilke muligheter som finnes for mer lokal energiproduksjon og utnyttelse spesielt i tilknytning til de store næringsområdene (Fiskå, Nordmarka og Stålverksområdet). Dette er i samsvar med nasjonale strategier og anbefalingene fra Energikommisjonen om å utnytte alt potensial for å produsere så vel som å økonomisere energi. Og/eller om det kan etableres ny produksjon av fornybar energi fra eksempelvis sol og vind. Fiskå er i ferd med å bli et Hydrogen knutepunkt, hvilke nye muligheter gir dette?

Dette svarer ut strategiske målet for:

- Strand er et lavutslippssamfunn som er sikkert og trygt å bo i.

4. Sette i gang et pilotprosjekt for etablering av et oppstarts og innovasjonssenter i Strand sammen med ledende industriaktører og Strand VGS.

Dette kan også samlokalisere grundere sammen med lokalt og regionalt støtteapparat.

Ideen om å etablere et slikt senter ble lansert i forbindelse med den første strategiske næringsplanen i 2015, og har siden vært jobbet med blant annet i regi av Ryfylke IKS og sentrale aktører både mht. innhold og organisering.

Strand VGS har to fyrtårnprosjekt allerede som det kan bygges videre på:

- i. Samhandlingen med Comrod, automasjons og teknologi
- ii. Oppdrettskonsesjonen som er knyttet til skolen sin
- iii. Synergier rundt TAC og at noen av verdens mest innovative bedrifter bruker området til uttesting og kvalifisering av nye teknologiløsninger.
- iv. Reetableringen av en stilling om grunder rådgiver i samarbeid med Statsforvalter, Fylkes Kommune og Ryfylke IKS.

Dette svarer ut det strategiske målet for:

- Sammen med næringslivet og utdanningsinstitusjoner legger vi forholdene til rette for et innovativt og fremtidsrettet nærings- og arbeidsliv.
- Vi legger til rette for vekst av eksisterende næringsliv og nyetableringer.

5. Strand må jobbe videre som en del av sitt planarbeid med å sikre regulering av en næringsarealreserve.

Planarbeidet bør ha en tett løpende dialog med Næringsforumet som er foreslått under pkt 1. Innspill om dette er kommet inn fra flere hold og det vil ventelig være rett å ta dette initiativet videre i arealplanen, men i god dialog med det foreslåtte næringsforumet.

Dette svaret ut det strategiske målet for:

- Vi legger til rette for vekst av eksisterende næringsliv og nyetableringer.

..

6. Strand bør sette i gang et prosjekt for å bedre kontakten og bruker oppfatningen blant næringsaktører i forhold til kommunal saksbehandling.

En rekke respondenter i dialogfasen var opptatt av dette.

Dette svarer ut de strategiske målet for:

- Brukerens behov er i sentrum
- Vi avklarer rammebetingelsene forut for medvirknings- og samskapingsprosesser.

7. Oppsummering

Anbefalinger til handlingsplan for Næring i Strand Kommune:

1. Utvikle en bedre samarbeidsstruktur mellom kommunen og næringslivet innen spesielt nærings- plan- og byggesaksfeltet. Etablere et Samarbeidsforum som dekker både de største bedriftene og bredden for næringslivet i Strand, inkl Strand VGS. To samhandlingsmøter per år er anbefalt.
2. Strand Kommune tar initiativ til å etablere et prosjektbasert, på offentlig privat samarbeid, om å rekruttere arbeidskraft så vel som innbyggere til kommunen.
3. Etablere et prosjekt for å undersøke hvordan Strand kan bli en foregangskommune vedrørende energibruk og produksjon (prosessvarme, vann, sol og vind), og finne mulige pilotprosjekter. Ref. Energikommisjonen med at for å klare energi og klimaomstillingen mht. energi trenger vi «mer av alt – raskere».
4. Strand Kommune ansetter næringsansvarlig som skal ha tett og jevnlig kontakt med næringslivet. I samhandling med mulighetsutvikler og kommunikasjonsansvarlig vil næringsansvarlig være sekretariat for attraktivitetsarbeidet i kommunen.
5. Etablere Innovasjons og entreprenørskapsenter i tett samhandling ledende bedrifter og Strand VGS.
6. Iverksette et arbeid med å etablere en næringsarealreserve, det er behov for et større område etter at dagens regulerte areal i Nordmarka er utbygd.
7. Strand Kommune etablerer et felles kvalitetshevingsprosjekt for å bedre dialogen med næringsaktørene spesielt i regulerings- og plansaker.

8. Vedlegg og dokumentasjon

Til prosessen med å arbeide fram forslag til Strategisk Næringsplan for 2023-2027.

8.1 Rapporten fra Telemarksforskning

8.2 Innspillsrunden aktørinvolvering

Hvordan inviterte vi til involvering?

1. Questback undersøkelse, direkte utsendt til Næringsforeningen sine medlemsbedrifter i Strand. Undersøkelsen ble også lagt ut tilgjengelig for alle innbyggere i Strand på Kommunen sine nettsider og omtalt i Strandbuen
2. Dialog med et breitt invitert tverrsnitt av næringsaktører i Strand, her ble Telemarksforskning sin rapport brukt som utgangspunkt for innspill
3. Presentasjon for Ungdomsrådet i Strand
4. Dialog møte med det foreslåtte næringsforumet

8.3 Undersøkelsen via Næringsforeningen sine medlemmer i Strand

Undersøkelsen i tall:

Direkte utsendt til ca 280 kontakter ved bedrifter i Strand som er medlem i Næringsforeningen.

- 53 personer responderte
- 90 % av disse var næringsaktører
- 66,7 av de som svarte bor på Tau
- 33,3 av de som svarte bor på Jørpeland
- 100 % hadde sin daglige jobb i Strand

Oppsummering av Innspillene:

- a. *Hva skal til for at du skal kunne jobbe i Strand?*
- Stillinger i lokale bedrifter som er relatert til utdanning og yrke

- Bedrifter som trenger arbeidskraft og muligheter for videreutdanning i nærheten
 - Trygg arbeidsplass
 - Her er en fin vekst og jeg trivs kjempegodt her
- b. I hvilken grad er du fornøyd med arbeidet Strand kommune gjør for næringslivet?*
- 75% var fornøyd (rangering 3-5)
 - 25 % rangerte næringsarbeidet som ikke tilfredsstillende (rangering1-2)
- c. Opplever du i dag utfordringer i forbindelse med at nye medarbeidere vil flytte og bosette seg i kommunen?*
- 63% opplever ikke utfordringer med dette
 - 37% mener at det er utfordringer
- d. Hva slags utfordringer har du møtt på?*
- Utrolig lange prosesser for bygge- og reguleringsøknader, dårlig løpende dialog med kommunes administrasjon
 - Knapphet på fastlege kapasitet, barnehage og SFO plasser og utleieboliger.
 - Om vi skal ansette folk fra Stavanger regionen er det dyrt å pendle gjennom Ryfast
- e. Den største enkelt faktoren/hindringen bedriftene ser i dag er:*
- Tilgang på kompetanse/arbeidskraft (4 på en skala 1-6). Dette var eneste faktor som skilte seg ut.
 - De andre spørsmålene gjaldt tilgang på (rangert fra 2,8 til 3 på en skala fra 1-6):
 - Kapital
 - Tilgang til nye næringsareal
 - Reisetid fra bosted
 - Tilgang på energi
 - Konkurransen i vår bransje

f. Er det andre forhold som må til for å lykkes for Strand, som vil bli Rogaland sin mest attraktive kommune?

- Savner at kommunen tilrettelegger for bruk av lokale leverandører i sine innkjøpsprosesser
- Legg til rette for at det går busser direkte mellom Jørpeland - Tau
- Kjemp for lavere bompenger - kompetente folk fra Stavangerregionen ser ikke på pendletiden, men kostnaden.
- Strand må opprettholde en offentlig rådgivningstjeneste for nyetableringer og andre relevante områder som tar kontakt med alle som starter ny bedrift. Kommunen trenger en næringsansvarlig som har kontinuerlig dialog med næringslivet, slik at kommunen blir bedre rigget til å spille på lag med de næringsdrivende og legge til rette for samarbeid mellom bedrifter.
- Legge til rette for flere nasjonale / internasjonale testsenter/utviklingssentra som Tau Autonomy Center.
- Mer aktiv markedsføring av næringsstomter/næringsliv fra kommunen sin side.

g. Har du innspill til hva Strand kommune kan gjøre, for å legge bedre til rette for flere arbeidsplasser i kommunen?

- Ryfast-pendling med bil er for dyrt. Det er veldig vanskelig å få folk på Nord Jæren til å pendle til Strand.
- Legge til rette for mer fremtidig næringsareal, det er ledig areal i Nordmarka nå, men det er ikke mer en et par større aktører som skal til før det er fullt, så det er en litt falsk sovepute. Ikke detaljstyr alt til minste detalj i reguleringsplaner, sentrumsplaner m.m. la det være åpent for litt skjønn i hvert enkelt tilfelle. Det må være at kommunen tilrettelegger for utbygging både for industri og bolig.
- Markedsføre kommunen og muligheter innen jobb og fritid. Vi trenger noen til å koordinere markedsføring av kommunen som attraktivt bo og næringsmiljø. Bedrifter i vekst skaper arbeidsplassene selv - men med rekordlav ledighet lokalt, mangler mer folk enn arbeidsplasser.

- Ofte må folk først ha en jobb før de tør å flytte til en kommune. Kjør kampanje "prøv deg i arbeidslivet i Strand - vi spanderer bussbilletten eventuelt X % av bompengene i x antall måneder!»
- Forutsigbare rammebetingelser (reguleringsplaner) og rask behandling av søknader hos kommunen kan være avgjørende for både nyetablering og utvikling av eksisterende bedrifter i Strand. Rask saksbehandling når det kreves, prioritere i køen.
- Savner en grunder arena der mindre bedrifter og firma kan være samlokalisert, slik som i Vågen Kontorfellesskap. Eller et innovasjons og entreprenørskapsenter, med plass for gründere og nettverksbygging.

h. Kan du tenke deg å delta/bidra i et fellesprosjekt for å tiltrekke arbeidskraft og innbygger til Strand?

- 75 % var negative bare 17% var positive

i. Hvor stort vekstpotensial har din virksomhet i forhold til ansatte de neste ti årene?

- Her svarte 75% at de forventer vekst fra 11% og til over 50%

Oppsummert

1. Bedriftene er optimistiske – forventer vekst de kommende årene
2. Det er større mangel på arbeidskraft enn arbeidsplasser
3. Aktiv markedsføring av Strand som bo og arbeidskommune blir viktig
4. Det trengs et tilbud til gründere og samhandling med og mellom næringsaktørene
5. Strand trenger en dedikert lokal og aktiv næringsansvarlig
6. Dialogen mellom næringsaktørene og plan og byggesaksavdelingen må bli bedre

Se vedlagt rapport.

8.4 Dialog og innspillsmøte med utvalg av næringsaktørene (okt. 2022)

Møtet ble avholdt på Jørpeland i september med ca. 25 deltakere fra Næringslivet og Strand Kommune.

Oppsummert fra møtet:

1. Bedriftene er optimistiske – forventer vekst
2. Det er større mangel på arbeidskraft enn arbeidsplasser
3. Aktiv markedsføring av Strand som bo og arbeidskommune blir viktig
4. Det trengs et tilbud til gründere og samhandling mellom næringsaktørene. Her ble ideen om et innovasjons- entreprenørskapsenter utdypet.
5. Strand trenger en dedikert lokal og aktiv næringsansvarlig. Kontakten mellom næringsaktørene og kommunen kan bli bedre, en dedikert næringsansvarlig som kan være vær tett på aktørene og utviklingen vil være en viktig suksessfaktor. Også i forhold til plan og byggesaks utfordringene som opptar næringsaktørene.
6. Dialogen mellom næringsaktørene og plan og byggesaksavdelingen må bli bedre.
7. Strand har kompetanseutfordringer i befolkningen

Se vedlegg i form av referat.

8.5 Innkomne innspill fra arbeidsgruppe

Innspill fra arbeidsgruppe som deltok i prosessen forut for etableringen av Strategisk Næringsplan i 2015 med innspill innsendt av Ole Gunnar Fjelde i Comrod. De peker på at de fleste av deres forslag står seg også i dag. Det er jobbet videre med mange av de områdene som arbeidsgruppa den gang indentifiserte, men noen står fram med at de trenger mer innsats. De mest aktuelle som treffer de andre innspillene ser ut til å være:

- Strand trenger en ferdig regulert næringsarealreserve, utover Nordmarka.
- Etablere et tomteselskap som rendyrker koplingene mot markedet.
- Videreutvikle samarbeidet rundt videre og etterutdanning i Ryfylke.
- Utvikle system for koordinering av stillingsutlysninger mellom næringslivet og offentlig sektor.
- Etablere Innovasjons og entreprenørskaps senter i tett samhandling med Strand VGS.

- Utvikle en bedre samarbeidsstruktur mellom kommunen og næringslivet innen spesielt nærings- plan- og byggesaksfeltet.
- Innspill fra Strand Bondelag som påpeker at jordverns målsettinger og mål om økt matproduksjon må opprettholdes.

Vedlegg av alle innspillene fra gruppa